

לוקוס לוקוס

היא עומדת בתוך בית אלוקינו, רוצה להתריס בלועזית, ותחת זאת יוצא לה משפט מסורס. משפט אותו התנא שונה בברייתא לדורות, להודיע ולהיודע את נימי נפשו של היהודי, גם הרחוק ביותר

ומפמירה לעברו בגסות, 'לוקוס לוקוס, עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל' (סוכה נו:).

זה שהיא מכנה את המזבח כ'זאב' ('לוקוס' בלשון יוונית), אינה המצאה שלה. התורה כבר מכנה את המזבח כזאב – 'בנימין זאב יטרף', הכתוב שם מדבר על שלל הכהנים בקדשי המזבח (אונקלוס בראשית מט, כו וברש"י). לא על זאת ההקפדה שלנו עליה. לא על זאת נקנסה משמרתה לדורות.

האישה הזו סבבה בתוך הרגשה של כלוב. הכהונה זועקת מכל קירות בית אביה, אכילת תרומה בקדושה ומתנות כהונה, אביה ואחיה אסורים בשתיית יין ופריעת ראש, אין להם חלק ונחלה בארץ ישראל, הדריכות התמידית מדיני טומאה וטהרה מלווה את חייהם מגיל ינקות.

וזה המריד אותה. היא הניחה אצבע על הנקודה, על לב העניין. הלגלוג שלה מכוון על המזבח הזה, מכלה הממונן, הוא המשעבד את כל חייהם לצורך גבוה. לוקוס לוקוס.

איסתר בלגינא

התנא מציין את נוסח דברי אותה פותה, כאמירתן. 'לוקוס לוקוס, עד מתי אתה מכלה את ממונן של ישראל'. במשפט קצר אחד היא נעה מלשון יוונית ללשון הקודש, והברייתא שבה על הלשון הזו.

אין בהתרסותה תפיסת עולם מגובשת, אין היא אלא איסתר בלגינא. צווחנית ורעשנית. היא אכן לא ידעה הרבה מילים מהשפה היוונית, אבל סוף סוף נמצאת כעת בבירתם של בני עמה וצריכה להציג את נאורותה, פלטה איפוא מילה יוונית אחת, חזרה עליו בשנית, וכולם יראו בדיוק היכן היא נמצאת.

לא איכפת לה שיבוזו לשפתה העילגת. העיקר שכאן הוכיחה שהיא כשרה לבוא בקהל היווני. היא חלק מהחברה, כבר מלהגת בלשון השלטון - - -

הקדמה נחוצה -

סדר התפילה, כפי שנתקן על ידי אנשי כנסת הגדולה, נבנה ממחצב עליון. לכל תיבה יש שורש ואילן בדיוק בנוסח הזה ובצורה הזו. משום כך רבינו הטור, אף שכתב ספרו כדינים והלכות, הקדיש חלקים רחבים בהלכות תפילה, למניין התיבות בכל ברכה וברכה (מסימן קיג והלאה).

לכל ברכה שקל ומנה את מספר תיבותיה, הוציא במספר צבאם דקדוק אחר דקדוק, האם הנוסח תואם את המספר אשר גבלו ראשונים או חורג ממנו.

לא רק בכרכות תפילת העמידה, אלא גם טופס שנתקן כמה דורות מאוחר יותר - כגון בנוסח 'על הניסים' - דקדוק במספר תיבותיו (שיעלו כמנין 'יוחנן'), דקדוק בסדר המילים (מתתיה בן יוחנן כהן גדול, או מתתיה כהן גדול בן יוחנן), בשמות (מתתיה או מתתיהו) וגם בניקוד התיבות (חשמונאי בחיריק או באל"ף נחה) אלה וכאלה.

ולא באה הקדמה זו, אלא לשאול את השאלה הפשוטה מהו 'בימי מתתיה'. משמע שהיה רקע של פרשת דור שלם, תקופה שיש לה השלכות על מעשה הנס הזה.

ובכן, מהו 'בימי'?

עד מתי אתה מכלה

הסיפור של מרים בת בילגה, גם הוא צריך להילמד.

צריך להילמד היטב כי בין קפלי המועטים שזור כל המצב העגום בו היה שרוי הדור ההוא, נפש אבודה ומיוסרת הנתונה בכף הקלע.

היא כבר נשואה לסרדיוט יווני, כביכול נתנה גמ כריתות לבית אביה ולעמה - עד כמה שיש גמ שכזה - ועם הזחחות הזו נכנסת לבית אלוקינו, מבעטת בסנדלה על המזבח המקודש

הפוסחים על שני הסעיפים

ייתכן שהיא דווקא כן ידעה את השפה היוונית על בוריה. אחרת איך תתנהל עם בעלה היווני.

אולם את אמירתה לא חרצה בשפה הזו, רק במעט. מילה או שתיים. כי כך דרכו של עשו, להתכסות באדרת שער למען כחש. לא בבת אחת תבוא בקרב אחיה ותדבר בשפה יוונית, רק קמעא. איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו.

ובאן בדיוק מצטיירת דמותה הקרועה של אותה אישה, קרועה כל ימיה בין שתי העולמות. מכירה את ריבונה, יודעת את מקומה. מבינה שיש דין ויש דיין, אבל לא מצליחה להתנתק ממתק החיים בעולם היווני, מהעושר והשררה, וכל ימיה מוטחת בכף קלע ממקום אחד למשנהו.

האנשים החיים ברגשות מנוגדים, יודעים שהם צועדים במקום הרסני, מתקדמים לעבר החידלון והאובדן, פוסחים על שני הסעיפים ואינם מסוגלים לעורר עצמם ולהפוך צד. לפעמים טובים מהם החוטאים המוחלטים, כי מהם יש תקווה אולי ישובו וניחמו על מעשיהם, אבל הפוסחים על שני הסעיפים לא ישובו, לא יתנתקו, דרכם קשה מכולם.

זו בדיוק השפה של בת בילגה; לוקום מצד אחד, ממנון של ישראל מצד שני, והיא בתווד.

יקלענה בתוך כף הקלע

ייתכן גם שהמנגנון של כף הקלע פעל בה בדיוק כשנכנסה להיכל. רגשות הקודש גאו בה ככל יהודי העולה לרגל, כן כאותו יוסף משיאת שבפעם הראשונה היה מסוגל ליטול את מנורת המקדש ובפעם השניה כבר פעפעו בו תחושות עליזות של הקודש והמקדש ושוב לא היה מסוגל לחזור לסורו.

כי גם ישראל שחטא, ישראל הוא. עדיין שם אלוקיו עליו, עדיין שאר רוחו נוקר ממצבת קודש. והרוח הזו לא תרפה ממנו עד יום מותו, יאבוס עצמו במאכלי טרפה ומעיו יחמרו, יחלל את השבת ורוחו נעכרת. מכיר את ריבונו ונחמץ מלמרוד בו.

בת בילגה נכנסה לבית המקדש ממקום היוונים, בטוחה בעצמה ובהתרסתה. אבל הרוח ששררה, רוממות אל

ששרתה על הכתלים, פוגנה את בטחונה העצמי, רוקנה את הרוח ממפרשיה והנה כבר חדלה מלשוחח בלשון יווני, זה השפיע עליה!

'והיה כי ירעב והתקצף וקילל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה'

הבדל מהותי ויסודי בינו לבין אומות העולם, הוא היחס לממון. בבית אלוקינו ידענו שאין עניות במקום עשירות, ידות הכלים עשויים זהב, גם כשמשמשים בהם אחת בשנה וגם כשמשמשים בהם את הבהמה לפני שחיטתה. את בגדי הכהנים לא מכבסים אלא מותירים אותם לעשיית פתילות. הכהן יולבש רק בבגדים חדשים, כי אין עניות במקום עשירות.

אצל הגוים, הכל לפי חשבון, לפי משתלם או לא. אם לא מסתדר לגוי כרצונו, יבעט בהכל. 'והיה כי ירעב והתקצף וקילל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה' (ישעיה ח, כא). עבודת האלילים בנויה על חשבון ורווח, עד כמה 'משתלם לי', ואין כמותם להעיד לטובת ישראל, ראו מה בין בני לבין חמי.

שם היה הקושי של שר צבא ארם מול אלישע הנביא למבול בירדן. מבחינת 'מוכן' ו'משתלם' טובים נהרות דמשק אמנה ופרפר, מה לו בירדן העברי, מה לו לקיים דברי הנביא, אם לא אותה ילדה עבריה קטנה המשרתת את אשת נעמן או עבדיו הניגשים אליו ולוחשים באוזנו כי 'דבר גדול הנביא דיבר אליך'?

שבעים פנים

כפטיש יפוצץ סלע, דברי תורה נחלקים לאין ספור הבנות ודרכי הבנה. ייתכן שכל ששת הנקודות שמנינו כאותו מעשה דבת בילגה, כולו איתנהו בה. את כולן רצה התנא להנחיל לנו לדורות. איך משתנה האדם בעקבות השפעת הרחוב עליו.

ומיניה וביה הרווחנו ליישב עוד שאלה רווחת, כיצד התנא לא מסיים את המסכת בדבר טוב. ושוברו בצידו כי זה הדבר הטוב ביותר, להנחיל למורשה לדורות את רקמות הנפש של היהודי, ומה קורה כשהוא מנסה לשבט עצמו ככל הגוים.

נתרם להצלחת
הר"ר משה בן יוכבד
ברוחניות ובגשמיות

הוצאות השיחה לשבוע זה
נתרמו לעילוי נשמת
מרת רות שמחה בת מרים ע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.